Статтею 7 Закону України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (із змінами) установлено, що **працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством**
.

Відповідно до статті 100 Кодексу законів про працю України підвищена оплата праці встановлюється на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я. Перелік цих робіт визначає Кабінет Міністрів України.

Попри те, що для галузі освіти такого переліку Урядом не затверджено, при оплаті праці працівників навчальних закладів за роботу з важкими і шкідливими умовами керуються пунктом 33 Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15 квітня 1992 р. № 102 (із змінами).

Зазначеним пунктом надано право керівникам закладів і установ освіти **за погодженням з профспілковими комітетами встановлювати доплати робітникам, спеціалістам та службовцям, які зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, у розмірі до 12 відсотків тарифної ставки (посадового окладу) і до 24 відсотків тарифної ставки (посадового окладу) на роботах з особливо важкими та шкідливими умовами праці в порядку і на підставі переліку робіт, передбачених у додатку 9 до Інструкції 102.**

До зазначеного переліку зокрема віднесено роботи з:

• обслуговування теплових бойлерних установок в цехах (дільницях): котельних, турбінних (п. 1.130);

• обслуговування котельних установок, працюючих на вугіллі і мазуті, каналізаційних колодязів і мереж (п. 1.163).

Згідно з додатком 9 до Інструкції № 102 доплати за несприятливі умови праці встановлюються за результатами атестації робочих місць або оцінки умов праці особам, безпосередньо зайнятим на роботах, передбачених Переліком робіт з несприятливими умовами праці, на яких встановлюються доплати робітникам, спеціалістам і службовцям з важкими і шкідливими, особливо важкими і особливо шкідливими умовами праці.

Доплати нараховуються за час фактичної зайнятості працівників на таких робочих місцях або в таких умовах праці. При наступній раціоналізації робочих місць і поліпшенні умов праці доплати зменшуються або відміняються повністю.

Атестація робочих місць або оцінка умов праці в установах і організаціях здійснюється атестаційною комісією, яка створюється наказом керівника за погодженням з профспілковим комітетом з найбільш кваліфікованих працівників, представників профспілкового комітету, служби охорони праці установи, організації.

Атестаційну комісію очолює керівник або його заступник. Для роботи членами комісії можуть залучатись спеціалісти інших служб і організацій.

На підставі висновків атестаційної комісії керівник за погодженням з профспілковим комітетом затверджує перелік конкретних робіт, на яких встановлюється доплата за несприятливі умови праці і розміри доплат за видами робіт.

Конкретні розміри доплат та тривалість їх виплати встановлюються наказом по установі, організації. Переліки конкретних робіт, робочих місць з несприятливими умовами праці мають включатися до колективних договорів.

Аналогічні норми мають місце у пункті 7.2 Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2011-2015 роки.

Згідно з пунктом 1.4 Галузевої угоди її положення діють безпосередньо та поширюються на працівників закладів та установ освіти, які перебувають у сфері дії сторін Угоди, і є обов'язковими для включення до колективних договорів.

Відповідно до норм, зазначених у наведених документах, доплати за роботу з важкими та шкідливими умовами здійснюються кочегарам за час їх фактичної зайнятості в таких умовах.

Відділ соціальних питань і охорони праці ЦК Профспілки